

УДК 336.717 (477)

Валерій Ільчук, д.е.н., проф.

(завідувач каф. «Фінансів, банківської справи та страхування», Чернігівський національний технологічний університет)

Ірина Садчикова, к.е.н., доц.

(доцент каф. «Фінансово-економічної безпеки, Чернігівський національний технологічний університет)

Тетяна Савченко,

(магістр, Чернігівський національний технологічний університет)

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ

В статті розглянуті ключові тенденції розвитку ринку платіжних карток в Україні. Визначена роль впровадження банківських платіжних карток у розвиток безготівкових розрахунків на ринку банківських послуг. Виявлено, що на українському ринку існують представники таких міжнародних платіжних систем: VISA, Europa/MasterCard, Dinners Club? American Express. Висвітлені основні дані про кількість клієнтів та платіжних карток, які свідчать про те, що станом на 01.01.2016 р. емітентне наповнення ринку платіжних карток відповідними інструментами було недостатнім. З'ясовано, що основними видами платіжних карток, які емітуються українськими банками є: картки з магнітною смугою, з магнітною смугою та чіпом, з чіпом, у мережі інтернет, дебетові та кредитні картки. Виявлено, що провідними банками за кількістю виданих платіжних карток були: ПАТ КБ «Приватбанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Райффайзен банк Аваль», АТ «УкрСиббанк», ПАТ «ПУМБ» та ПАТ «Укрсоцбанк». Також наведений розподіл емітованих платіжних карток найбільшими українськими банками. Надані рекомендації щодо вибору клієнтами платіжних карток для підвищення ефективності використання безготівкових розрахунків. Виділені основні проблеми, які гальмують розвиток ринку платіжних карток в Україні та запропоновані шляхи їх розв'язання.

Ключові слова: платіжні картки, види платіжних карток, банківська система, банкомати, емітування платіжних карток, міжнародні платіжні системи, банки-члени платіжних систем.

© Ільчук В.П., Садчикова І.В., Савченко Т.В., 2016

Валерий Ильчук, д.э.н., проф.

(заведующий каф. «Финансов, банковского дела и страхования», Черниговский национальный технологический университет)

Ирина Садчикова, к.э.н., доц.

(доцент каф. «Финансово-экономической безопасности», Черниговский национальный технологический университет)

Татьяна Савченко

(магистр, Черниговский национальный технологический университет)

ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ РЫНКА ПЛАТЕЖНЫХ КАРТ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены ключевые тенденции развития рынка платежных карт в Украине. Определенная роль внедрения банковских платежных карт в развитие безналичных расчетов на рынке банковских услуг. Выявлено, что на украинском рынке существуют представители таких международных платежных систем: VISA, Europay/MasterCard, Dinners Club и American Express. Освещены основные данные о количестве клиентов и платежных карточек, свидетельствующие о том, что на 01.01.2016 г.. Эмитентные наполнения рынка платежных карточек соответствующими инструментами была недостаточно. Установлено, что основными видами платежных карт, эмитируемых украинскими банками являются: карточки с магнитной полосой, с магнитной полосой и чипом, с чипом, в сети интернет, дебетовые и кредитные карты. Выявлено, что ведущими банками по количеству выданных платежных карт были: ПАО КБ «Приватбанк», АО «Ощадбанк», АО «Райффайзен банк Аваль», АО «УкрСиббанк», ПАО «ПУМБ» и ПАО «Укрсоцбанк». Также приведен распределение эмитированных платежных карт крупнейшими украинскими банками. Даны рекомендации по выбору клиентами платежных карточек для повышения эффективности использования безналичных расчетов. Выделены основные проблемы, которые тормозят развитие рынка платежных карт в Украине и предложены пути их решения.

Ключевые слова: платежные карточки, виды платежных карточек, банковская система, банкоматы, эмитация платежных карточек, международные платежные системы, банки-члены платежных систем.

*Valerii Ilchuk, Doctor of Economics, professor
(Head of Department. «Finance, Banking and Insurance»)*

*Iryna Sadchykova, Ph.D. in Economic
(Associate Professor of «Financial and economic security», Chernihiv National
University of Technology)*

*Tetyana Savchenko
(master, Chernihiv National University of Technology)*

THE KEY TRENDS IN THE PAYMENT CARD MARKET IN UKRAINE

In article key tendencies of market development of payment cards in Ukraine are considered. A certain role of implementation of bank payment cards in development of cashless payments in the market of banking services. It is revealed that in the Ukrainian market there are representatives of such international payment systems: VISA, Europay/MasterCard, Dinners Club and American Express. The specification on the number of clients and payment cards demonstrating that for 01.01.2016 are lit. Emitentne of filling of the market of payment cards the corresponding tools was insufficiently. It is established that main types of the payment cards emitted by the Ukrainian banks are: cards with a magnetic strip, with a magnetic strip and the chip, with the chip, in the Internet, debit and credit cards. It is revealed that the leading banks by the quantity of the issued payment cards were: PJSC CB Privatbank, JSC Oschadbank, JSC Raiffeisen Bank Aval, JSC Ukrsibbank, PJSC PUMB and PJSC Ukrsotsbank. It is also given distribution of the emitted payment cards by the largest Ukrainian banks. Recommendations about the choice by clients of payment cards for increase in efficiency of use of cashless payments are made the main problems which slow down market development of payment cards in Ukraine Are allocated and ways of their solution are proposed.

Key words: credit cards, types of credit cards, banking, ATMs, emitatsiya cards, international payment system member banks payment systems.

Постановка проблеми. Сучасні умови функціонування та розвитку банківської системи України вимагають удосконалення, з використанням сучасних інтернет-технологій, що, у свою чергу, вплине на напрями діяльності, культуру платежів, а також розвиток банківських платіжних карток. Сьогодні спостерігається висока конкуренція банків за нові сегменти ринку платіжних карток. У першу чергу, це стосується розширення розрахунків за допомогою банківських платіжних карток. Адже на сьогодні банки завойовують ринок платіжних карток здебільшого за рахунок запровадження на підприємствах карткових зарплатних, пенсійних та інших проектів, проте використання банківських платіжних карток на території України ще не всюди можливе.

Загалом безготівкові розрахунки відіграють вирішальну роль у забезпеченні ефективного і прозорого функціонування економіки, зокрема, сприяють зменшенню витрат на обслуговування готівкового обігу, скорочення частки тіньового сектора економіки, розвиток сучасних інформаційних технологій і підвищення активності населення як учасника банківської системи країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні, методичні, економіко-організаційні питання формування і розвитку ринку сучасних фінансових послуг стали провідними темами досліджень відомих зарубіжних економістів. Ці пробле-

ми відображено і у вітчизняній науковій літературі, зокрема, у дослідженнях О. Василика, В. Вітлінського, А. Гальчинського, В. Гейця, В. Кравця, А. Кредісова, В. Міщенко, О. Мозгового, А. Мороза, С. Науменкової, Ю. Пахомова, М. Савлука, А. Савченка, В. Стельмаха, В. Страхарчука, М. Тимчука, А. Філіпенка та інших. Питанню щодо удосконалення банківських операцій за допомогою платіжних карток присвячено багато праць таких вчених: В. Божко, О. Брегеда, В. Венкової, О. Вовчак, Н. Внукова, Н. Ільницька, К. Кіреєва, І. Курдейчук, Г. Макаркина, Т. Смовженко, В. Харченко та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне науковим напрацюванням вітчизняних та зарубіжних вчених, слід зауважити, що не досить дослідженими залишаються питання щодо аналізу тенденцій розвитку сучасного стану ринку пластикових карток в Україні, також не виявлені основні проблеми та закономірності їх розвитку.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є оцінка сучасного стану ринку платіжних карток в Україні та обґрунтування перспектив розвитку безготівкових розрахунків у державі.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку банківської системи в Україні платіжні картки є дуже поширеними, адже в умовах ринкової економіки розрахунки з їх використанням набувають все більшої актуальності. Розвиток ринку платіжних карток в Україні, та інших країнах визначається конкуренцією з іншими формами роздрібних платежів.

Платіжна картка (payment card) – електронний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу коштів з рахунка платника або з відповідного рахунка банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів у готівковій формі в касах банків через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором [7].

За межами нашої держави емітентами платіжних карток можуть бути будь-які організації, наприклад Dinners Club, а в Україні – лише відповідна кредитна установа, яка має дозвіл НБУ. Провідне місце серед організацій, які можуть виступати емітентами платіжних карток посідають банки, об'єднані в платіжні асоціації.

На українському ринку існують і представники міжнародних платіжних систем на основі пластикових карток, такі як:

- VISA;
- Europay/MasterCard;
- Dinners Club;
- American Express.

Окрім міжнародних платіжних систем в нашій країні запроваджується платіжна система національного характеру. Значних відмінностей в технологічних аспектах між національною та міжнародними платіжними системами не має, проте вони відрізняються за масштабом. Масштаб діяльності міжнародних платіжних систем значно ширший ніж масштаб українських. Українські платіжні картки як правило використовуються для отримання заробітної плати, а також слугують для отримання готівки [4].

Протягом 2014-2015 рр. ми можемо спостерігати зростання кількості безготівкових платежів з використанням платіжних карток, але зменшення кількості термінального обладнання та кількості пластикових платіжних карт, відповідно.

Загалом тенденції розвитку карткового ринку України в цілому були позитивними. Зокрема, спостерігалось стійке зростання обсягів безготівкових платежів із використанням карток і знятих із карткових рахунків готівкових коштів, збільшувалася кількість активних (діючих) карток і термінального обладнання. Дедалі більше банків стають учасниками карткових програм, нарощують обсяги діючих карток. На сьогодні в Україні працює 98 банків, які є учасниками внутрішньодержавних платіжних систем, а також міжнародних систем.

Здійснення карткових платежів в нашій країні стрімко розвивається. Так, на 1 січня 2016 р. платіжні картки емітували 98 українських банків (проти 58 банків в 2002 р.), тобто за аналізований період кількість банків збільшилась у 1,7 раза, з'явилося 40 нових банків, однак за останні 2 роки кількість банків-членів карткових платіжних систем значно зменшилась внаслідок припинення їх діяльності (табл.1).

Також необхідно відмітити, що кількість клієнтів-держателів банківських карток протягом 2007-2014 рр. суттєво зростала і в 2014 році їх кількість досягла максимального значення – 51 649 тис. осіб. Однак починаючи з 2015 року, кількість користувачів значно зменшилась і сягнула позначки 43 058 тис. осіб, що менше по відношенню до попереднього року на 8 591 тис., тим самим спровокувавши зменшення кількості платіжних карток в обіг та збільшення кількості неактивних карток.

Таблиця 1. Загальні дані про кількість клієнтів, платіжних карток

Дані за станом на:	Банки-члени карткових платіжних систем (шт.)	Держателі платіжних карток (тис. осіб)	Платіжні картки (в обігу) (тис.шт.)	Платіжні картки (активні) (тис.шт.)
01.01.2008	127	35 723	х	41 162
01.01.2009	139	37 232	45 346	38 576
01.01.2010	146	39 395	44 469	29 104
01.01.2011	141	39 942	46 375	29 405
01.01.2012	142	35 179	57 893	34 850
01.01.2013	142	44 339	69 826	33 106
01.01.2014	143	49 719	69 726	35 622
01.01.2015	128	51 649	70 551	33 042
01.01.2016	98	43 058	59 307	30 838

Джерело: [5]

Найбільша кількість платіжних карток, емітованих українськими банками припадає на 2007 рік – 41162 тис. шт. та 2008 рік – 38576 тис. шт., протягом 2009-2010 років спостерігається суттєвий спад випуску платіжних карток, випуск в цьому періоді складав близько 30000 тис. шт. Причиною спаду є світова фінансова криза, яка суттєво вдарила по всьому спектру банківських послуг, не оминаючи і сферу випуску платіжних карт. Період часу з кінця 2010 р. до середини 2013 р. характеризується піднесенням розвитку випуску банками платіжних карток в Україні у зв'язку зі стабілізацією економічних процесів. Починаючи з другої половини 2013 р. і до теперішнього часу в економіці країни та у банківській системі спостерігається спад. За рахунок таких циклічних коливань сформувалися негативні тенденції функціонування банківської системи. Слід зазначити, що зменшення на 7016

шт. банкоматів і на 26744 шт. платіжних терміналів за останні 2 роки, пов'язано з припиненням діяльності деяких банківських установ (рис.1) [5].

В Україні є деякі види платіжних карток, які емітуються національним банком. Станом на 01.01.16 було емітовано 30 838 тис. шт. З них за видами інформації: з магнітною смугою випущено 27 586 тис. шт., цей вид карток зменшився в порівнянні з попереднім роком, в 2008 р. їх кількість перевищувала показники сьогодення на 40%. Кількість карток з магнітною смугою та чипом складає 2 766 тис. шт. і поступово збільшується. Обсяг карток з чипом зменшується, і складає лише 194 тис. шт. В мережі Інтернет їх кількість складає 191 тис. шт. За платіжною складовою: з дебетовою схемою складають 24 794 тис. шт., з кредитною функцією – 6 044 тис. шт. За типами держателів: корпоративні складають 390 тис. шт., цей вид платіжних карток поступово зменшується. А особисті складають 30 448 тис. шт. і їхня кількість кожного року змінюється (табл. 2).

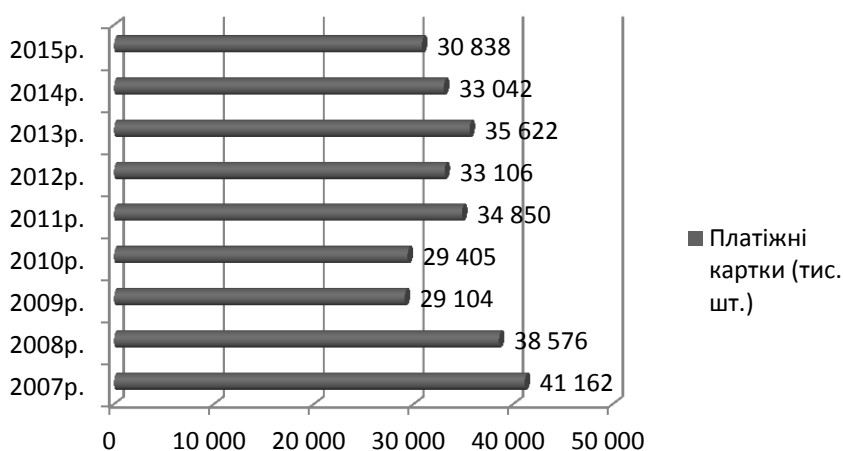


Рис. 1. Кількість платіжних карток, емітованих українськими банками у 2007-2015 рр.

Джерело:[1, 5]

Аналіз розподілу емітованих платіжних карток на прикладі найбільших банків держави показав, що станом на 01.01.2016 кількість банків, які є членами карткових платіжних систем становила 98 банків, та майже 50 млн клієнтів, які обслуговуються ними. Провідними банками за кількістю виданих платіжних карток є (табл. 3) [5]:

- ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
- АТ «ОЩАДБАНК»;
- АТ «Райффайзен Банк Аваль»;
- АТ «УкрСиббанк»;
- ПАТ «ПУМБ»;
- ПАТ «УКРСОЦБАНК» та ін.

Статистичні дані свідчать про наступне: найбільшу кількість платіжних карток в обігу належить ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» – 29 577 952 одиниць, АТ «ОЩАДБАНК» – 8 822 833 одиниць, АТ «Райффайзен Банк Аваль» – 4 342 121 одиниць, які разом займають 72,22% у загальній кількості емітованих платіжних карток. На інші банки припадає значно менша частка.

ІНШІ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

Таблиця 2. Види платіжних карток, які емітовані українськими банками

Дані за станом на:	Платіжні картки (тис. шт.)						
	Усього	За видами носіїв інформації				За платіжною складовою	
		з магнітною смугою	з магнітною смугою та чипом	з чипом	у мережі Інтернет	з дебетовою функцією	з кредитною функцією
01.01.2008	41162	38676	771	1518	197	31117	10045
01.01.2009	38576	36123	729	1558	166	29544	9032
01.01.2010	29104	27092	588	1348	76	23916	5188
01.01.2011	29405	27438	602	1236	129	23786	5619
01.01.2012	34850	32022	653	1188	987	26670	8180
01.01.2013	33106	31238	1 014	741	113	25029	8077
01.01.2014	35622	33277	1 536	623	185	26828	8793
01.01.2015	33042	30009	2 370	416	248	25491	7551
01.01.2016	30838	27586	2 766	194	191	24794	6044

Джерело: [1, 5]

Таблиця 3. Дані у розрізі банків-членів платіжних систем щодо кількості платіжних карток та інфраструктури їх обслуговування станом на 01.01.2016

Назва банку	Кількість (штук, одиниць)			
	платіжних карток (в обігу)	платіжних карток (активні)	банкоматів	платіжних терміналів
1	2	3	4	5
Усього	59 306 608	30 837 750	33 334	194 478
ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	29 577 952	16 311 053	19 778	112 617
АТ «ОЦАДБАНК»	8 922 833	4 404 560	2 080	24 172
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	4 342 121	2 105 468	2 851	18 769
АТ «УкрСиббанк»	2 071 497	1 083 895	1 165	3 879
ПАТ «ПУМБ»	1 979 949	684 526	651	4 515
ПАТ «УКРСОЦБАНК»	1 419 778	815 487	910	7 204
ПАТ «АЛЬФА-БАНК»	1 028 526	988 398	202	318
АБ «УКРГАЗБАНК»	802 961	684 761	531	1 003
АТ «Укрексімбанк»	743 486	450 734	699	5 789
Інші	7 468 529	3 071 069	4 129	14 565

Джерело: [1, 5]

Проаналізуємо перші 3 банки більш детально:

1) ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» – станом на 01.01.2016 року цей банк посідає перше місце по загальній кількості карток в обігу та кількості активованих карток. Цьому банку належить майже 113 тис. платіжних терміналів, а також він має досить розвинену мережу філіалів по всій Україні та надає всі можливі банківські

операції.

2) АТ «ОЩАДБАНК» – станом на 01.01.2016 року цей банк посідає друге місце по загальній сумі карток в обігу та активованих. 15,05% від загальної суми припадає на картки, що знаходяться в обігу та 14,28% на активні картки. Він має значно меншу, порівняно з попереднім, кількість терміналів та банкоматів, але це не заважає йому бути привабливим для клієнтів.

3) АТ «Райффайзен Банк Аваль» – банк посідає третє місце. Частка емітованих карток в обігу від загальної кількості становить – 7,32%. Також він має близько 3 тис. банкоматів та майже 19 тис. терміналів. Він активно бере участь в платіжних системах України та світу, та стрімкими темпами розширює спектр банківських послуг. Динаміка платіжних карток, які знаходяться в обігу у регіональному розрізі представлена на рис. 2.

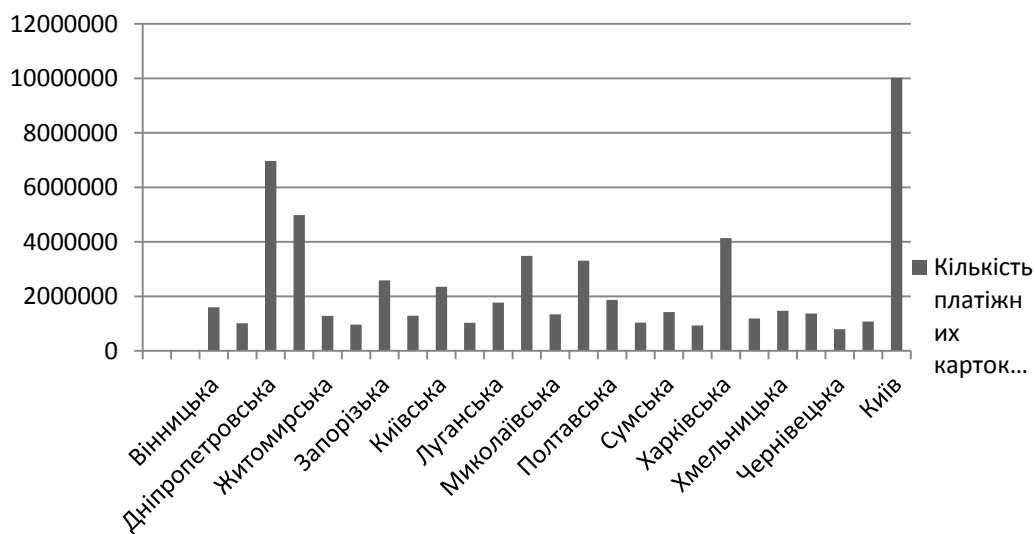


Рис. 2. Дані в регіональному розрізі щодо кількості платіжних карток станом на 01.01.2016 р.

Джерело: [1, 5]

Виходячи з даних, можна стверджувати про те, що найбільша кількість платіжних карток емітовано в місті Київ – 10022187 штук, а також в Дніпропетровській – 6966552 шт. та в Донецькій – 4980107 шт. областях. Найменше карток емітується в Чернівецькій – лише 797120 шт. а також в Закарпатській, Тернопільських областях – відповідно – 967749, 932508 штук. Лідируючим областям притаманна і найбільша кількість терміналів та банкоматів. За цими даними можна стверджувати, що ринок платіжних карток більшою мірою розвивається в центрі та на сході України, більш проблемна ситуація складається на заході, але це не заважає поширенню мереж банкоматів та терміналів по всій території України.

Ринок платіжних карток в Україні розвивається дуже швидко і має стабільний зростаючий характер. Розглянемо який обсяг грошового потоку і кількість операцій проходять по безготівковій оплаті (табл. 4).

Таблиця 4. Сума та кількість операцій з використанням платіжних карток, емітованих українськими банками

Роки:	Сума операцій (млн. грн.)			Кількість операцій (млн. шт.)		
	Безготівкові платежі	Отримання готівки	Усього	Безготівкові платежі	Отримання готівки	Усього
2007	8 118	217 003	225 121	45	487	532
2008	16 980	355 438	372 418	67	567	634
2009	18 375	334 791	353 166	77	513	590
2010	29 463	421 189	450 652	121	571	692
2011	46 346	529 633	575 979	214	661	875
2012	91 583	649 897	741 480	348	725	1 073
2013	159 138	756 889	916 027	584	755	1 339
2014	255 194	763 841	1019 035	879	693	1 573
2015	384 795	848 001	1232 796	1 287	678	1 965

Джерело: [1, 5]

Графічне представлення суми та кількості операцій з використанням платіжних карток українськими банками за період 2007-2015 рр. зображене на рис. 3.

На сьогодні зняття готівки з платіжних карток відводиться найбільша питома вага, тобто переходу від безготівкового обороту до готівкового. Хоч обсяг безготівкових платежів і збільшився з 16980 млн. грн. у 2008 році до 384795 млн. грн. у 2015 році, проте він є й досі малим порівняно з зняттям готівки. Так, на кінець 2015 року з загальної суми обороту 1232796 млн. грн. 68,79% – займала видача готівки і лише 31,21% – безготівкові платежі. Тобто більша кількість карток використовується лише для зняття готівки. Але спостерігається й позитивна тенденція в зростанні кількості безготівкових операцій, які за останні 2 роки вже перевищують готівкові. Так, за 2015 рік було здійснено 1287 млн. шт. безготівкових операцій і лише 678 млн. шт. готівкових/

На основі наведених даних можна констатувати, що основна функція платіжних карток – переведення готівкового обороту до безготівкового – не виконується. Як правило, широке поширення отримали лише зарплатні проекти.

Для того щоб підвищити ефективність використання карткових технологій необхідно звертати увагу на певні критерії при виборі картки клієнтами. Одним із головних чинників при виборі картки є її функціональні можливості. Отримати готівку і розрахуватися картою держатель картки може будь-де і будь-коли, але деякі банки можуть запропонувати додаткові можливості. Отже обирати платіжну картку клієнт повинен починаючи з вибору банку-емітента. Саме від відношення банку емітента до карткового бізнесу, а також від професіоналізму його персоналу залежить, чи буде картка ефективним і корисним інструментом, чи стане джерелом фінансових втрат [2].

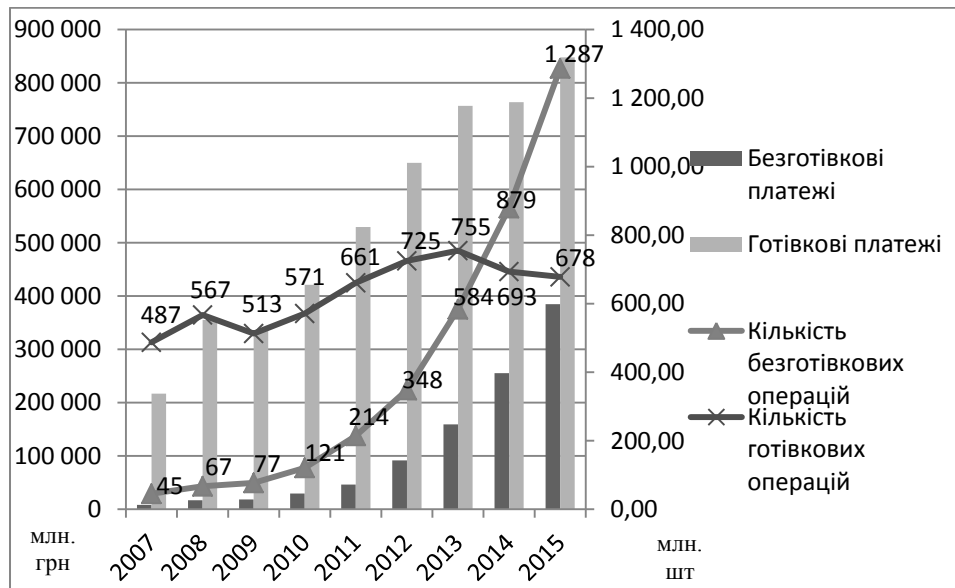


Рис. 3. Динаміка обсягів та кількості операцій з використанням платіжних карток, здійснених вітчизняними банками за 2007-2015 рр.

Джерело: [1, 5]

Найважливішими критеріями, які допоможуть обрати якісний банк-емітент платіжної картки є [6]:

- надійність і репутація банку;
- досвід роботи в картковому бізнесі;
- наявність власного процесингового центру;
- якість обслуговування клієнта;
- загальна кількість видів карток;
- тарифи на обслуговування.

Незважаючи на ряд переваг використання платіжних карток при розрахунках стикається з певними проблемами які гальмують розвиток ринку платіжних карток, а саме:

1. Відсутність інформаційного роз'яснення серед населення щодо переваг використання платіжних карток при розрахунках.
2. Не достатньо захищеність інформації та платіжних карток.
3. Відставання України від розвитку карткових ринків провідних країн.
4. Використання платіжних карток лише у якості зарплатних проектів підприємствами та організаціями.

Отже, для розв'язання вказаних проблем необхідно: по-перше, організувати та проводити на постійній основі рекламно-просвітницькі компанії з підвищення фінансової грамотності населення; по-друге, вивчати досвід провідних країн світу, задля впровадження нових продуктів в роботу банківської системи; по-третє, запровадити новітні технології для реалізації державних та корпоративних проектів, їх вивчення державним керівництвом та політичними діячами; по-четверте, зменшити час на проведення трансакцій; підвищити захист карток від підробок; гарантувати банком оплату операцій, проведених клієнтами; забезпечити необхідну підготовки персоналу, забезпечити розвиток інфраструктури з проведення безготівкових розрахунків шляхом установа для кредитних організацій обов'язкових

вимог та крім зарплатних проектів, забезпечити у перспективі залучення банківських платіжних карток для розрахунків за відпустками як у межах країни, так і за її кордонами [3].

Для подальшого розвитку ринку платіжних карток та підвищення ефективності його функціонування необхідно реалізувати такі заходи:

- законодавчо визначити зобов'язання підприємств послуг і торгівлі приймати оплату за товари й послуги з використанням платіжних карток;
- визначити відповідні категорії торговельних підприємств і критерії, відповідно до яких ці підприємства сфери торгівлі та послуг мають право приймати платежі готівкою;
- відкоригувати правила використання касових апаратів при здійсненні платежів з використанням платіжних карток за межами роздрібної мережі, оскільки нині ця норма гальмує застосування корпоративних платіжних карток;
- забезпечити технологічну адекватність обладнання завданням масового використання платіжних карток;
- відповідні стандарти та технології повинні стати національними стандартами, широко використовуватись торгівлею та банками;
- організувати та проводити постійно просвітницьку кампанію, тобто здійснювати відповідну роботу з підвищення фінансової грамотності населення;
- встановити обов'язкові кількісні вимоги щодо інфраструктури кредитних організацій;
- стимулювати кредитні організації до новаторства у сфері розвитку та вдосконалення безготівкових розрахунків шляхом використання платіжних карток;
- з боку держави необхідно приділяти пильну увагу заміні готівкових коштів інструментами безготівкового обігу [6].

В останнє десятиріччя у світі спостерігається надзвичайне зростання активності на ринку пластикових карток, яке дивує аналітиків новими обсягами операцій. Проте шлях, який розвинені країни пройшли майже за сто років, пострадянські країни долають набагато швидше, сприймаючи пластикові картки як необхідний атрибут сучасної економіки.

Для подальшого успішного впровадження карткових технологій комерційним банкам України необхідно:

- розширювати мережу банкоматів і POS-терміналів, щоб держатель картки був упевнений в тому, що він може одержати гроші і розрахуватися картою в будь-який час;
- продовжувати активно впроваджувати зарплатні проекти, що дасть змогу централізовано залучити велику кількість клієнтів, додатково отримати вільні банківські ресурси та привчати населення до карткових розрахунків;
- залучати до числа своїх клієнтів підприємства торгівлі і послуг, які будуть приймати до оплати пластикові картки;
- продовжувати різні види послуг для різних клієнтів (студентів, пенсіонерів та ін.) [2, 4].

Висновки та пропозиції. Після проведеного аналізу стану ринку платіжних карток в Україні можна зробити наступні висновки, що за останні роки спостерігається динаміка розвитку розрахунків за допомогою платіжних карток, причиною цього є зручність розрахунків за допомогою платіжних карт, збільшення термінального обладнання, в свою чергу – це свідчить про довіру населення до банківської системи, однак починаючи з 2014 р., внаслідок складного економічного стано-

вища України, спостерігається спад в банківській системі, який також відображається на діяльності ринку платіжних карток.

Необхідно створити належні умови для поліпшення структури грошового обігу за рахунок масових безготівкових платежів із використанням карток і скорочення частки готівкових розрахунків. Це є одним із перспективних напрямів подальшого розвитку банківської системи України.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Загальні показники розвитку ринку платіжних карток в Україні* – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219/
2. *Кравченко І.С.* Сучасний стан і перспективи розвитку Національної системи масових електронних платежів на ринку банківських платіжних карток в Україні /І.С. Кравченко, І.В. Дрозд//Вісник університету банківської справи Національного банку України, 2014. – № 2 (20). – С. 141-148.
3. *Мельничук О.І.* Ринок платіжних карток в Україні: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку/ О.І. Мельничук. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/2424/1/Мельничук%20О.І.%20-%20Ринок%20платіжних%20карток%20в%20Україні.pdf>
4. *Морозова Г.С.* Ринок платіжних карток в Україні: сучасний стан, проблеми і перспективи використання / Г.С. Морозова – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkaue_2013_158_26
5. *Офіційний сайт Національного банку України* [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
6. *Фаюра Н.Д.* Переваги банківських платіжних карток їх ризику та небезпека /Н.Д. Фаюра, О.М. Коваль. – [Електронний ресурс]:–Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2012/Economics/1_108321.doc.htm
7. *Ягольницький О.А.* Розвиток банківських електронних платіжних засобів в Україні/ О.А. Ягольницький, С.В. Саранчук// «Молодий вчений», 2015. – № 12 (27). Ч.2. – С. 191-194.

REFERENCES

1. *Zahalni pokaznyky rozvytku rynku platizhnykh kartok v Ukrayini* – Retrieved from: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219.
2. *Kravchenko, I.S., Drozd, I.V. (2014). Suchasnyy stan i perspektyvy rozvytku Natsional'noyi systemy masovykh elektronnykh platezhiv na rynku bankivs'kykh platizhnykh kartok v Ukrayini [The current state and prospects of the national system of electronic payments in the market of payment cards in Ukraine.] – Visnyk universytetu bankivs'koyi spravy Natsional'noho banku Ukrayiny – Bulletin of the University of Banking of the National Bank of Ukraine, no. 2 (20), pp. 141-148.*
3. *Mel'nychuk, O.I. (2015). Rynok platizhnykh kartok v Ukrayini: suchasnyy stan, problemy i perspektyvy rozvytku [Payment cards market in Ukraine: Current State, Problems and Prospects of Development] – Retrieved from: <http://ep3.nuwm.edu.ua/2424/1/Мельничук%20О.І.%20-%20Ринок%20платіжних%20карток%20в%20Україні.pdf>.*
4. *Morozova, H.S. (2013). Rynok platizhnykh kartok v Ukrayini: suchasnyy stan, problemy i perspektyvy vykorystannya [Payment cards market in Ukraine: Current State, Problems and Prospects of Use] – Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkaue_2013_158_26.*
5. *Ofitsiynyy sayt Natsional'noho banku Ukrayiny [Official site of the National Bank of Ukraine] – Retrieved from: <http://bank.gov.ua/>*
6. *Fayura, N.D., Koval O.M. (2012). Perevahy bankivs'kykh platizhnykh kartok yikh ryzyky ta nebezpeka [Advantages of bank cards to risks and danger] – Retrieved from: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2012/Economics/1_108321.doc.htm*
7. *Yahol'nyts'kyu, O.A., Saranchuk, S.V. (2015). Rozvytok bankivs'kykh elektronnykh platizhnykh zasobiv v Ukrayini [Development bank of electronic means of payment in Ukraine]. *Molodyy vchenyy – The young scientist*, no. 12 (27), pp. 191-194.*